

INFORMACIJA O AKTIVNOSTIMA ISTARSKE ŽUPANIJE NA PODRUČJU
MEĐUNARODNE SURADNJE I EUROPSKIH INTEGRACIJA

(Pula, 18. listopada 2011.)

SADRŽAJ

- **UVOD**
- **MANDAT 2005. -2009.**
- **RAZVOJNE POTREBE**
- **CILJEVI U PERIODU 2009. – 2013.**
- **MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE**
- **BILATERALNA SURADNJA**
- **SURADNJA S ISTARSKIM ISELJENICIMA**
- **EUROPSKI PROGRAMI I DRUGI PROGRAMI MEĐUNARODNE SURADNJE**
- **PROJEKTI**
- **INFORMIRANJE**
- **RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA**
- **URED U BRUXELLESU**
- **JADRANSKA EUROREGIJA**
- **PROGRAM EURODYSSÉE / EURODYSSÉY**
- **IZAZOVI**

UVOD

Istarska županija ubraja se u hrvatske županije s najrazvijenijom međunarodnom suradnjom (međuregionalnom, bilateralnom, multilateralnom i prekograničnom) te brojnim aktivnostima u procesu EU integracija, putem kojih su stečena znanja i iskustva u regionalnom razvoju te stvoreni preduvjeti za kvalitetnu pripremu, kandidiranje i provedbu projekata iz EU i drugih međunarodnih izvora. U oblasti međunarodne suradnje i europskih integracija obavljaju se poslovi multilateralne i bilateralne međuregionalne i međunarodne suradnje, poslovi vezani uz članstvo u međunarodnim organizacijama, suradnja s istarskim iseljenicima u svijetu, edukacija i informiranje građana, civilnog sektora, gospodarstva, te javnog sektora o procesima europskih integracija, poslovi kandidiranja i implementacije projekata financiranih iz programa Europske unije i drugih međunarodnih izvora, te jačanja apsorpcijskog kapaciteta za obavljanje navedenih poslova, uz kontinuiranu suradnju i pružanje stručne potpore upravnim tijelima Istarske županije, jedinicama lokalne samouprave, ustanovama i razvojnim agencijama u postupku kandidiranja i implementacije projekata.

Istra je danas prepoznatljiva regija u europskim okvirima. Slogan "Istra regija u Europi regija" odavno je postao stvarnost. Kao prva hrvatska županija Istra je 1994. godine postala članica Skupštine europskih regija (ARE). Posljednjih godina otkad se nalazimo u procesu pristupanja Europskoj uniji, Istra postaje sve više uzor hrvatskim ali i drugim regijama na području Jugoistočne Europe u pogledu europskih integracija. Kao predvodnica na području europskih integracija i međunarodne suradnje Istarska županija je u proteklih petnaestak godina ostvarila suradnju s brojnim značajnim regijama i ušla u članstvo više međunarodnih institucija i organizacija. Široka je paleta političkih veza i prijateljskih odnosa Istarske županije. Istra je svojim djelovanjem prepoznata kao značajna regija na regionalnoj političkoj karti Europe.

Paralelno s aktivnostima u brojnim međunarodnim organizacijama, bilateralno se razvija suradnja s različitim regijama Europe. Bilateralni odnosi s utjecajnim regijama te članstva u važnim međunarodnim organizacijama s vremenom su dovela i do plodne suradnje u gospodarstvu i kulturi, odnosno konkretnih projekata u suradnji s regijama iz inozemstva te sudjelovanja u različitim programima posebice onima prekogranične suradnje. Na taj način Istarska je županija sudjelovala u brojnim EU programima te drugim programima međunarodne suradnje, te je u Istri do sada implementirano više od 150 projekata čija ukupna vrijednost dostiže gotovo 40 milijuna eura. Svi projekti implementirani u Istarskoj županiji, mogu se vidjeti u **Regionalnoj bazi projekata** na službenim stranicama Istarske županije: www.istra-istria.hr odnosno www.istra-europa.eu

Nositelj aktivnosti međunarodne suradnje i europskih integracija je **Upravni odjel za međunarodnu suradnju i europske integracije u Istarskoj županiji** koji je oformljen krajem 2009. godine nakon 15-ak godina aktivnosti na navedenom području. U kandidiranju i implementaciji velikog broja projekata sudjelovali su upravo stručnjaci iz Odjela za međunarodnu suradnju i europske integracije koji koordinira poslove i prati rad ostalih upravnih tijela na pripremi i implementaciji projekata, kandidira i prati realizaciju projekata sufinanciranih od fondova Europske unije i državnih tijela iz područja nadležnosti.

U razdoblju kad je Hrvatska sve bliže Europskoj uniji, te raste i važnost aktivnosti međunarodne suradnje i europskih integracija, Istarska županija kao prva hrvatska regija, 2005. otvara **Ured u Bruxellesu**. U smislu važne aktivnosti informiranja građana Istre o Europskoj uniji, putem Upravnog odjela Istarska županija izdaje informatički edukativni bilten „**EURO Info Newsletter**“, te se redovito održavaju edukacije na različite aktualne teme iz procesa pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji. 2010. Godine pokrenut je i web portal „**Istria communicating Europe**“ s najvažnijim informacijama o međunarodnim aktivnostima Istarske županije, dostupnim europskim programima i drugim važnim informacijama o procesu europskih integracija. Istarska županija putem Odjela njeguje **odnose s iseljenicima** diljem svijeta, a za mlade osim različitih edukacija, provodi i program **Eurodysee**-program razmjene mladih.

MANDAT 2005 - 2009.

Sukladno europskoj političkoj orijentaciji Istarske županije mandatni program Poglavarstva za razdoblje 2005. – 2009. nazvan je „Mandat rasta, znanja, sigurnosti i **Europe**“. U tom periodu realizirano je sljedeće:

- otvoren je **Euroinfo point** - 2005. u Puli,
- otvoren je **Ured u Bruxellesu** - 2005.,
- osnovan je **Institut regija Europe** (IRE) u Salzburgu - 2005.,
- potpisan sporazum o suradnji s kineskom provincijom **Zhejiang** - 2006.,
- osnovana **Jadranska euroregija**, sa sjedištem u Puli - 2006.,
- izabrani u upravni odbor **Asocijacije agencija lokalne demokracije** (ALDA),
- potpisan sporazum o suradnji sa **Sarajevskim Kantom** - 2008.,
- učlanjenje u **Asocijaciju vinskih regija Europe** (AREW) - 2008.,
- sudjelovanje u radu međunarodnih mreža za tematsku suradnju **Waterregio** (2006.) i **Mediteranska mreža modelnih šuma** (2008.) i dr.,

- potpisan protokol o suradnji s talijanskom regijom **Apuliom** – 2009.,
- potpisano pismo namjere s francuskom regijom **Champagne – Arden**, - 2009.,
- uspostavljen je sustav upravljanja i odgovornosti na razini županije u pogledu korištenja europskih programa što uključuje **decentraliziran rad na EU programima**, organizaciju temeljenu na djelokrugu rada i projektnom ciklusu, gdje je 1/3 djelatnika uključena u rad na EU programima i projektima,
- educirana **ekipa mladih stručnjaka** spremnih za rad na EU programima,
- kreiran je **EuroINFO - informatički newsletter** (2007.), - aktualnosti u pogledu europskih programa i projekta te druge informacije u vezi s EU
- kreirana informatička **županijska baza projekata** – 2009.
- neki od **projekata** koji su kandidirani i implementirani ili su u pripremi - revitalizacija Završja, revitalizacija Parenzane, strategija ruralnog razvitka, očuvanje istarskog goveda, veletržnica riba, implementacija odvojenog skupljanja otpada, obnova spomeničke baštine, zaštita kraških špilja, sustav za gospodarenje otpadom, zaštita šuma od požara...
- organizirani deseci **seminara, konferencija i radionica** namijenjenih potencijalnim korisnicima EU programa iz Istarske županije (Culture, PHARE za izvoznike, Sapard, Energy info day – Intelligent energy II, FP7, IPA, Programi prekogranične suradnje – Jadran, Slovenija, Euro Water day...)

RAZVOJNE POTREBE

Razvojne potrebe Istarske županije s obzirom na aktivnosti u području međunarodne suradnje i europskih integracija su: veći stupanj decentralizacije s ciljem jačanja financijskog kapaciteta za korištenje EU programa; usklađenost prostorno-planske dokumentacije s mogućnostima korištenja EU programa; poboljšanje protoka informacija i permanentne suradnje s tijelima na nacionalnoj razini nadležnim za EU programe; jače uključivanje svih upravnih odjela u županijskoj upravi te širenje mreže suradnje s javnim ustanovama, nevladinim organizacijama i drugim skupinama u području provedbe međunarodnih projekata; usklađenje potreba županijskog razvoja s operativnim programima i nacionalnim strategijama u cilju poštivanja regulative EU i korištenja strukturnih fondova; motiviranje jedinica lokalne samouprave za snažnije financiranje razvojnih potreba putem EU programa; sustavno informiranje i edukacija svih dionika na području Istarske županije u procesu korištenja EU programa; koordiniran rad i partnerstvo tijela Istarske županije i JLS u pripremi razvojnih projekata financiranih iz EU; jačanje kadrovskog kapaciteta javnog sektora za pripremu, kandidiranje i provedbu projekata iz EU programa; jačanje ciljanih partnerstva s

drugim regijama radi boljeg korištenja dostupnih EU programa; razvijanje održivih projekata iz pretprijetnih programa kao temelj za veće infrastrukturne projekte koji će se financirati iz Strukturnih fondova; potreba definiranja uloga pojedinih županijskih tijela u odnosu na različite EU programe; poticanje provedbe EU projekata u području obnovljivih izvora energije, zdravstva i socijalne skrbi, istraživanja i razvoja, te visokih tehnologija.

CILJEVI U PERIODU 2009. – 2013.

Ciljevi djelovanja u području međunarodne suradnje i europskih integracija od 2009. – 2013. usklađeni su sa **Vizijom** Istarske županije koja je sadržana u Regionalnom operativnom programu i modificirana u kasnije donesenoj Županijskoj razvojnoj strategiji 2011. – 2013.

- Istarska županija je moderna, otvorena i gospodarski konkurentna regija, prepoznatljive kulturne i prirodne baštine, visoke kvalitete života u okvirima uravnoteženog i održivog razvoja

te **ciljevima** Županijske razvojne strategije:

- *Konkurentno gospodarstvo*
- *Razvoj ljudskih resursa*
- *Zaštita prirodnih resursa i upravljanje prostorom*
- *Visoka kvaliteta života*
- *Prepoznatljivost istarskog identiteta*

i Prioritetom 3.4. Unapređenje upravljanja regionalnim razvojem, Mjerom 3.4.3. Jačanje međunarodne suradnje i suradnje s institucijama EU:

- *Cilj mjere: Jačati razvojni potencijal Istarske županije kroz poticanje i unapređenje suradnje s drugim regijama, međunarodnim institucijama, tijelima EU-a, međunarodnim organizacijama u zemlji i inozemstvu. Povećati apsorpcijski potencijal Istarske županije.*
- *Sadržaj mjere: Intenziviranje međunarodne, međuregionalne (prekogranične, multilateralne i bilateralne) suradnje; ostvarivanje različitih oblika partnerstava, stvaranje mreža suradnje, razmjena iskustava i znanja, edukacije i stručna usavršavanja u inozemstvu, prikupljanje potrebnih informacija, kreiranje i realizacija zajedničkih razvojnih projekata. Kadrovsko i tehničko jačanje uprave za međunarodnu suradnju.*

S obzirom da će u tom četverogodišnjem razdoblju RH postati članica EU-a, cilj je dakle pripremiti ponajprije javni sektor, te gospodarstvo, civilni sektor i sve druge društvene segmente odnosno građane za uvjete djelovanja u Europskoj uniji, te predstaviti i promicati bolje poznavanje europskih politika. Osobito se to odnosi na korištenje mogućnosti iz EU programa s naglaskom na strukturne i kohezijske fondove te instrumente iz drugih europskih politika. U velikom djelu budući ciljevi odnose se na nastavak dosadašnjeg rada.

Ciljevi u području međunarodne suradnje i europskih integracija u periodu 2009. – 2013. su:

a) EU programi i eurointegracijski procesi:

- *Uspješno kandidiranje i implementacija projekata financiranih iz programa EU i drugih međunarodnih izvora*
- *Jačanje apsorpcijskog kapaciteta za rad na EU programima*
- *Informiranje o euro-integracijskim procesima, prilagodbi EU, programima i projektima*
- *Priprema za strukturne fondove*

2) Međunarodna politička uloga Istarske županije i prepoznatljivost istarskog identiteta:

- *Aktivna uloga u razvoju bilateralne i multilateralne odnosno prekogranične i međuregionalne suradnje te demokratskih i eurointegracijskih procesa na području Jadrana, Srednje i Jugoistočne Europe.*
- *Otvaranje novih oblika multilateralne i bilateralne suradnje i razvoj projekata unutar EU, te s regijama izvan Europe (Mediteran, Kina),*
- *Razvoj suradnje kao potpora gospodarskog, znanstvenog, kulturnog... razvoja.*
- *Prepoznatljivost istarskog identiteta na regionalnoj političkoj karti Europe.*

3) Istarski iseljenici

- *Razvoj novih oblika suradnje u svrhu učvršćivanja odnosa s iseljenicima*
- *Otvaranje ureda u New Yorku,*

MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE

U smislu djelovanja u radu međunarodnih organizacija, prije svega onih koje okupljaju regionalnu razinu vlasti - Istarska županija članica je, ili njezini predstavnici surađuju s brojnim međunarodnim organizacijama, inicijativama i mrežama, od kojih su zasigurno najvažnije: SER/ARE - Skupština europskih regija (Istarska županija članica od 1994.; asocijacija je koja okuplja preko 250 regija iz 25 država s ciljem njihovog predstavljanja pred europskim institucijama i gdje je u više navrata za potpredsjednika bio biran župan Ivan Jakovčić), CRPM - Konferencija perifernih primorskih regija Europe (od 2001.), IRE - Institut regija Europe (sa sjedištem u Salzburgu gdje je Istarska županija bila jedan od osnivača 2005.), JE - Jadranska euroregija (osnovana u Puli 2006. sa sjedištem u Puli, župan Ivan Jakovčić - predsjednik 2006 - 2011.), AEBR - Asocijacija europskih pograničnih regija, Wateregio (2008.), ALDA - Asocijacija agencija lokalne demokracije (pročelnik za međunarodnu suradnju i EU integracije Oriano Otočan - član je Upravnog odbora), MMFN - Mreža mediteranskih modelnih šuma (2008.), AREV - Skupština europskih vinskih regija, CEMR - Vijeće europskih općina i županija (2010.), ARLEM - Euro-mediteranska skupština lokalnih i regionalnih vlasti (2010.; župan Ivan Jakovčić – potpredsjednik), R20 - Regije za klimatsko djelovanje (2010.), ERISA - Europska udruga regija za informacijsko društvo (2011.; pročelnik za međunarodnu suradnju i EU integracije Oriano Otočan - član Upravnog odbora). Istarska županija ostvaruje suradnju i sa Vijećem Europe – Kongresom regionalnih i lokalnih vlasti i Odborom regija EU-a.

Politička suradnja s navedenim organizacijama ima za cilj poticanje gospodarske, kulturne, znanstvene i druge oblike suradnje. Temeljem suradnje s međunarodnim organizacijama stječe se iskustvo i novo znanje u raznih područjima regionalnog razvoja. Cilj uključivanja i sudjelovanja u radu takvih tematskih partnerskih mreža je unaprijediti određeni sektor, upoznati se s europskom regulativom, dobrim praksama, stvoriti partnerske odnose s drugim regijama te u konačnici stvaranje i realizacija zajedničkih razvojnih projekata.

BILATERALNA SURADNJA

Uz političke odnose s brojnim regijama važno je što se razvijanjem takve suradnje stječu znanja, informacije i iskustvo. Suradnja Istarske županije s drugim regijama često je prethodnica gospodarskih veza i odnosa potrebnih za privlačenje stranih investicija, uspostavu izvoznih trgovinskih kanala za istarsko gospodarstvo ili potpora promociji istarskih

turističkih kapaciteta. Suradnja sa zapadnim regijama pridonosi stjecanju iskustva u programima međuregionalne i prekogranične suradnje te korištenju sredstava iz europskih fondova što je osobito došlo do izražaja posljednjih godina gdje su se Hrvatskoj, kao zemlji kandidatkinji za ulazak u Europsku uniju otvorile brojne financijske mogućnosti korištenja sredstava na području poljoprivrede i ruralnog razvitka, prometne infrastrukture i zaštite okoliša te jačanja gospodarskih kapaciteta. Prioriteti Istarske županije u tom smislu su razvijanje međunarodne suradnje na području Jadrana, Jugoistočne Europe i Srednje Europe.

Temeljem bilateralne suradnje s inozemnim regijama sklopljeni su do sada sljedeći sporazumi o suradnji kojima se ostvaruje međuregionalna suradnja u različitim područjima: Toscana (Italija, 6.10.1994.); Liguria (Italija); Veneto (Italija, 21.2.1995.); Friuli Venezia Giulia (Italija, 22. 2. 1999./obnovljen 2011.); Somogy (Mađarska, 29.4.1998.); Koruška (Austrija, 21. 4.1998.); Hargita (Rumunjska, 10.5.2000.); Vojvodina (Srbija, 2001.); Zeničko-dobojski kanton (BiH, 2004.); Kerry (Irska, 2004.); Yunnan (Kina, 2004.); Trenčín (Slovačka, 2004.), Zheijang (Kina, 2005.), Sarajevski kanton (BiH, 2008.), Champagne-Ardenne (Francuska, 29.4 2009.), Puglia (Italija, 2009.); Emilia – Romagna (Italija, 2011.). U pripremi je i potpisivanje sporazuma o suradnji sa poljskom regijom Malopolskom s ciljem razmjene znanja na području korištenja strukturnih fondova te suradnje u području turizma.

Osim ovih regija, uspješno se surađuje s još brojnim drugim regijama s kojima Istarska županija nema potpisane sporazume o suradnji ali uspješno surađuje na području europskih projekata ili u sklopu rada međunarodnih organizacija ili drugih zajedničkih inicijativa.

ISTARSKI ISELJENICI

Od samog osnutka Istarske županije 1993. godine, posebna je važnost dana uspostavi i održavanju odnosa s istarskim iseljenicima koji se okupljaju u brojnim klubovima širom svijeta, a koji su se iz ekonomskih ili političkih razloga iseljavali proteklih stotinjak godina.

Od 2000. provodi se više programa namijenjenih iseljenicima s ciljem predstavljanja istarskih vrijednosti, gospodarstva, kulture, običaja... i obnove «izgubljene veze sa rodnim krajem» kao što su „United Istrians of the World”, „Terra Histrica”, „Explore Istria“, „Noć iseljenika“. Susret „United Istrians of the world“ organiziran je dva puta i predstavlja višednevni organizirani susret iseljenika u Istarskoj županiji u kojem je sudjelovalo 100 - 200

sudionika. Iseljenici su tom prilikom posjetili više gradova i općina. Susret je osim kulturnog i zabavnog, bio i edukativnog karaktera (predstavljanje novih mogućnosti i projekata turističke ponude: razvoj agroturizma, ruralnog i obiteljskog turizma, obnova starih i zapuštenih kuća, razvoj vinarstva, eko prehrana, kulturni turizam, alternativni turizam i sl.). U okviru programa „United Istrians of the world“ organiziran je i potprogram „Terra historica“ namijenjen mladima iz iseljništva kroz razne edukativne i zabavne sadržaje. Cilj ovog programa bio je predstaviti i upoznati mlade potomke istarskih iseljenika s Istrom, te povezati djecu iseljenika i mlade iz Istarske županije. Cilj projekta „Explore Istria“ bio je predstavljanje Istarske županije mladim potomcima istarskih iseljenika kroz razne edukativne i zabavne sadržaje (susreti, izleti, predavanja, radionice), kako bi se kroz upoznavanje s tradicijom i običajima, stjecanjem znanja o socijalnim i kulturnim uvjetima u Istarskoj županiji, te očuvanjem hrvatskog jezika povezali s mladima iz Istarske županije. Proteklih godina organizirana je manifestacija „Noć iseljenika“ na kojoj se redovito okuplja više stotina iseljenika iz svih krajeva svijeta koji u ljetnim mjesecima borave u Istri.

Istarska županija podržala je pripremu i postavljanje izložbe Etnografskog muzeja u Pazinu „Valiže i deštini“ gdje se prvi put sustavno željelo prezentirati problematiku istarske emigracije bez obzira na period iseljavanja, ekonomske ili političke razloge, te bez obzira na nacionalni predznak iseljenika. Temeljem izložbe izdana je i knjiga „Valiže i deštini“.

Temeljem višegodišnje želje brojnih istarskih iseljenika u New Yorku kojih prema nekim procjenama ima nekoliko desetaka tisuća ubrojivši drugu i treću generaciju, Istarska županija u suradnji s iseljenicima priprema otvaranje Ureda u New Yorku. Korist od takvog ureda bi trebala biti obostrana, kako za iseljenike, tako i za istarsku županiju prije svega u gospodarskom smislu. Ciljevi otvaranja Ureda u New Yorku su:

- predstavljanje gospodarske, kulture, turističke ponude Istarske županije
- uloga informativnog i servisnog centra za sve iseljenike kojima je potrebna pomoć u rješavanju raznih pitanja (npr. imovinsko - pravnih) na području IŽ.
- brža dostupnost informacija potrebnih za poduzetnike koji žele investirati u istarsko gospodarstvo.

EUROPSKI PROGRAMI I DRUGI PROGRAMI MEĐUNARODNE SURADNJE

Istarska županija prati i sudjeluje u svim europskim programima koji su dostupni za financiranje projekata u Republici Hrvatskoj kao i drugim mogućnostima za financiranje iz inozemnih izvora. Dostupni se programi mogu podijeliti na pretpristupne programe koji su namijenjeni za zemlje koje se nalaze u procesu pristupanja Europskoj uniji; Programi Zajednice koji su predstavljaju tematske programe (kultura, znanost, energija, mediji, civilno društvo....) a koji su namijenjeni prije svega zemljama članicama Europske unije gdje i Hrvatska kao zemlja kandidat može sudjelovati; ostali programi financiranja iz međunarodnih izvora temeljem djelovanja nekih međunarodnih inicijativa, temeljem decentralizirane suradnje nekih zemalja ili izvori financiranja temeljem suradnje s nekim drugim regijama. Najvažniji programi u kojima su do sada sudjelovali partneri iz Istarske županije su: INTERREG inicijative, Programi temeljem Zakona 84 Republike Italije, Programi temeljem bilateralne suradnje s drugim EU regijama (Veneto, Flamanska vlada), CARDS programi, Pretpristupni fondovi (ISPA, Phare, SAPARD), IPA Instrument pretpristupne pomoći (I, II, III, IV, V komponenta), Programi Zajednice (FP7, Kultura, Intelligent Energy II, Europe for Citizens...), CEI – Central European Initiative i dr.

Dosadašnja iskustva sudjelovanja u takvim programima i projektima, uz realizaciju konkretnih projektnih ciljeva, ostvarenom direktnom ili indirektnome financijskom koristi temelj su znanja neophodnog za uspjeh u budućem korištenju sredstava europskih fondova nakon što Republika Hrvatska postane članicom Europske unije. Tada će biti dostupni instrumenti financiranja iz prije svega kohezijske politike, kao što su Strukturni fondovi (Kohezijski fond, Europski fond za regionalni razvoj, Europski socijalni fond) ili drugih politika Europske unije kao što su Europski fond za poljoprivredu i ruralni razvoj te Europski fond za ribarstvo.

U procesu korištenja EU programa koordinirano djeluju svi upravni odjeli Istarske županije kao i županijske razvojne agencije: IDA- Istarska razvojna agencija, IRENA - Istarska regionalna energetska agencija i AZRRI - Agencija za ruralni razvoj Istre te druge institucije kojima je osnivač Istarska županija. Istarska županija putem Odjela za međunarodnu suradnju i europske integracije prati dostupnost programa i pruža potporu za njihovo korištenje kako za županijske institucije tako i za sve potencijalne korisnike iz javnog sektora, gospodarstva, civilnog društva, fizičke osobe koji djeluju na području županije.

Istarska županija sudjeluje u upravljačkim tijelima IPA programa: Jadranska prekogranična suradnja i Prekogranična suradnja SLO-HR. Kako je najviše sredstava te pojedinačnih projekata do sada bilo financirano iz prekograničnih programa Slovenija – Hrvatska i Jadranske prekogranične suradnje gdje su npr. ukupna predviđena sredstva do 2013. veća od 200 milijuna eura. Posebna se pažnja posvećuje upravo iskorištenju sredstava temeljem natječaja iz tih programa.

PROJEKTI

Upravni odjeli i institucije Istarske županije odnosno drugi subjekti iz javnog, gospodarskog ili civilnog sektora na području Istarske županije sudjelovali su prema dostupnim informacijama u 155 projekata financiranih iz raznih EU programa ili drugih međunarodnih izvora financiranja. Ukupna vrijednost realiziranih projekata za partnere iz Istarske županije iznosi gotovo 40 milijuna eura. Dosadašnja iskustva sudjelovanja u takvim programima i projektima, uz realizaciju konkretnih projektnih ciljeva, ostvarenom direktnom ili indirektnom financijskom koristi, temelj su znanja neophodnog za buduću apsorpciju sredstava EU fondova nakon što Republika Hrvatska postane članicom EU-a.

Može se reći da su projekti financirani iz EU i drugih međunarodnih izvora važni zbog:

- realizacije aktivnosti i projekata koji su važni za Istarsku županiju
- financijskih sredstava koja donose
- novih znanja i iskustava
- ostvarenih partnerstva
- jačanja administrativnih sposobnosti
- pripreme za ulazak u EU.

U EU projektima je dosad sudjelovalo preko 60 različitih subjekata iz Istre:

- Istarska županija sa svojim institucijama: Upravni odjeli, IDA - Istarska razvojna agencija, AZRRI Agencija za ruralni razvoj Istre, Natura Histrica, Zaklada za razvoj civilnog društva IŽ, Zavod za prostorno uređenje IŽ, Kaštijun d.o.o., IRENA – Istarska razvojna energetska agencija
- Gradovi, općine, javne tvrtke i ustanove na lokalnoj razini, znanstvene institucije, obrazovne institucije, nevladine udruge, privatne tvrtke...

Istarska županija i druge županijske institucije sudjeluju u 94 projekta što predstavlja otprilike dvije trećine projekata koji se implementiraju na području Istarske županije: Istarska županija, Upravni odjeli – 48 projekata; Istarska razvojna agencija, IDA – 24 projekta; Agencija za ruralni razvoj Istre, AZRRI – 10 projekata; Natura Histrica – 3 projekta; Zaklada za razvoj civilnog društva IŽ – 4 projekta; Zavod za prostorno uređenje IŽ – 2 projekta; Kaštijun d.o.o. – 2 projekta; Istarska regionalna energetska agencija IRENA – 1 projekt.

Najviše je projekata realizirano u području održivog razvoja, zaštite okoliša, ruralnog razvoja, poticanja malog i srednjeg poduzetništva, turizma, kulture i civilnog društva. Međutim u posljednje vrijeme uspješno su kandidirani i projekti u području edukacije i usavršavanja o europskim temama, manjinskih prava, istraživanja i razvoja, obnovljivih izvora energije, informacijskog društva.

Neke od tematskih područja odnosno projekata koji su realizirani ili se realiziraju u Istarskoj županiji su: Revitalizacija Završja – ruralni hotel; Revitalizacija Parenzane; Strategija ruralnog razvitka; Očuvanje istarskog goveda; Centar za istraživanje metala; Veletržnica riba; Implementacija odvojenog sakupljanja otpada; Obnova kulturne baštine; Zaštita podzemlja – kraške špilje; Tipični proizvodi; Sustav za gospodarenje otpadom; Zaštita šuma od požara i drugi. Cilj je realizirati održive projekte koji nakon završetka financiranja mogu nastaviti funkcionirati ili samostalno ili kroz implementaciju novih projekata financiranih iz EU sredstava. Na taj način, većina za Istru važnih i većih projekta ima svoj nastavak kroz nove projekte koji se također realiziraju iz različitih međunarodnih izvora. Cilj je takve projekte kroz dostupna sredstva pripremiti za kandidiranje za strukturne fondove gdje su sredstva za pojedinačne projekte daleko veća i gdje je u daleko većoj mjeri dostupno financiranje konkretne fizičke infrastrukture. Važno je kroz dostupne instrumente financiranja pripremiti tehničke podloge za kandidiranje na strukturne fondove. Posebno je važno obratiti pažnju na osposobljavanje znanstvene zajednice za korištenje raznih EU programa namijenjenih za istraživanje i znanost s obzirom na potrebe u Istri ali i s obzirom na dostupnost brojnih programa koji mogu financirati znanstvene i istraživačke projekte. Isto tako, s obzirom na veliku dostupnost brojnih financijskih instrumenta kao i s obzirom na važnost za razvoj, potrebno je posvetiti veću pažnju projektima iz područja obnovljivih izvora energije i informacijskog društva.

Regionalna baza projekata

Zbog velikog broja realiziranih projekata od strane Istarske županije i županijskih organizacija (IDA, AZRRI, Natura Histrica..), gradova i općina, znanstvenih i drugih institucija, nevladinih udruga te gospodarstva iskazala se potreba za sustavnim

evidentiranjem i praćenjem rada i rezultata prihvaćenih i realiziranih projekata financiranih iz EU i drugih međunarodnih izvora. U županijsku bazu projekata uvršteni su svi projekti koji su do sada implementirani ili se trenutno provode iz navedenih izvora, a gdje u njima kao partneri sudjeluju pravni subjekti sa sjedištem u Istarskoj županiji odnosno gdje se aktivnosti projekata provode na području županije. Informacije o svim projektima dostupne su u informatičkoj Bazi projekata (www.istra-istria.hr , www.istra-europa.eu).

INFORMIRANJE

Informiranje o Europskoj uniji i euro-integracijskom procesu jedan je od ciljeva Istarske županije u procesu pristupanja. S time u vezi Istarska županija redovito informira istarsku javnost o bitnim pitanjima vezanih za Europsku uniju (pretpristupni proces, dostupni EU programi i natječaji, aktivnosti Istarske županije, informacije o uvjetima djelovanja unutar EU-a). Najvažnije je predstaviti i približiti potencijalnim korisnicima europskih sredstava (građani, javni sektor, gospodarstvo, civilno društvo) o potencijalnim mogućnostima za financiranje projektnih ideja. U tom smislu kreirani su sljedeći instrumenti:

- EuroINFO - Informatički newsletter Istarske županije
- Web stranica - www.istra-europa.eu
- EURO INFO POINT – ured otvoren u Puli 2005.godine na adresi Carrarina 1. Održava se komunikacija s građanima po pitanju njihovih potreba za informacijama o EU integracijama, fondovima na raspolaganju, nacionalnim strategijama, dostupnosti materijala o raznim temama vezanih za EU. Euro Info Point pruža i pomoć pri pripremi i kandidiranju projekata na EU programe.
- Konferencije, seminari, radionice - Istarska županija kontinuirano prati EU programe na koje mogu participirati korisnici iz Istarske županije te organizira tematske konferencije i seminare u cilju predstavljanja pojedinih programa, natječaja i sl.
- Suradnja sa dnevnim novinama i lokalnim televizijama - od 2010. pokrenut je projekt mjesečnog priloga koji Upravni odjel za međunarodnu suradnju i EU integracije realizira u suradnji sa lokalnim dnevnim listom. Pokrenute su i tematske televizijske emisije koje se prikazuju na lokalnim televizijama.

Može se slobodno reći da ne postoji važniji program EU na koji potencijalni korisnici iz Istre mogu kandidirati vlastite projekte ideje a da nije predstavljen putem konferencija ili radionica. Istarska županija organizirala je i nekoliko tematskih predstavljanja mogućnosti financiranja

projekta na kojima su sudjelovali inozemni i domaći govornici kao što su „Energy Info Day“ ili „Water Info Day“.

Putem Savjeta za Europske integracije i suradnjom sa Ministarstvom za vanjske poslove i europske integracije redovito, već deset godina, prvog tjedna u mjesecu svibnju organizira „Europski tjedan“ s ciljem informiranja i senzibiliziranja javnosti o važnim pitanjima o Europskoj uniji. Europski tjedan redovito sadrži niz događaja te obuhvaća radionice, konferencije, seminare, predavanja, predstavljanja, konferencije za medije, susrete s domaćim i inozemnim dužnosnicima koji se bave Europskom unijom ili dužnosnicima partnerskih županija i druge vrste manifestacija.

U širem smislu u informiranje istarske javnosti mogu se ubrojiti i brojne međunarodne konferencije i susrete koje Istarska županija organizira s naglaskom na političke ciljeve Istarske županije, npr. o regionalizmu i decentralizaciji, te međunarodne konferencije i sastanke radnih tijela u suorganizaciji međunarodnih organizacija u čijem radu sudjelujemo.

RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA

S pretpostavkom jačanja konkurentnosti regije, korištenja znanja i iskustva u upravljanju razvojem, a u skladu s ciljem u vezi prilagodbe pristupanju Europskoj uniji - Jačanja apsorpcijskog kapaciteta za korištenje europskih programa, odnosno strateškim ciljem 2., Županijske razvojne strategije – Razvoj ljudskih resursa, mjerom 2.3.4. Stjecanje znanja o EU, razvoj kadrovskih kapaciteta za korištenje instrumenata europskih politika poseban se naglasak dao educiranju odnosno pripremi ljudskih resursa primarno javnog ali i civilnog te gospodarskog sektora za efikasno korištenje instrumenata europskih politika, te podizanju općeg nivoa znanja u županiji o EU koji će omogućiti aktivnu prilagodbu gospodarskog i društvenog sektora Istarske županije za djelovanje unutar Europske unije. Ovaj cilj usklađen je s aktivnostima informiranja te sadrži: intenziviranje edukacije; podizanje razine osposobljenosti za korištenje EU i drugih međunarodnih programa, pripremu, kandidiranje, realizaciju, praćenje i vrednovanje razvojnih projekata (radionice, seminari, stručna usavršavanja u inozemstvu i dr.), kadrovsko i tehničko jačanje uprave za pripremu i provedbu EU projekata. Razni oblici transfera (konferencije, radionice, mediji, web, newsletter...) važnih informacija o EU zainteresiranima u gospodarskom i društvenom sektoru.

Temeljem navedenih mjera postiglo se da u javnom sektoru Istarske županije danas radi oko 50 djelatnika koji su stručni i koji poznaju rad na europskim programima i europskim projektima; koji poznaju osnovne faze projektnog ciklusa odnosno proces kandidiranja i implementacije projekata. Od toga u Istarskoj županiji i županijskim institucijama obučeno je oko 30 djelatnika dok je u gradskim i općinskim upravama te drugim institucijama na lokalnoj razini obučeno 20-tak djelatnika za rad na EU projektima. Ukoliko se uzme u obzir i brojne druge djelatnike koji se povremeno susreću u svom radu s europskim projektima te poznaju samo neke dijelove upravljanja projektnim ciklusom (npr. javnu nabavu, pravne poslove, budžetiranje, financijsko praćenje itd.), onda je prikaz novostvorenog potencijala Istarske županije za korištenje europskih programa još snažniji.

Priprema Istre za Strukturne fondove

Projekt „Priprema Istre za Strukturne fondove“ dobar je primjer jačanje apsorpcijskog kapaciteta gdje Istarska županija aktivno priprema javni, gospodarski i civilni sektor za korištenje sredstava kohezijske i drugih politika EU-a, nakon ulaska Hrvatske u Europsku uniju, putem programa edukacije.

Radi se o projektu programa za razmjenu znanja Srednjoeuropske inicijative (CEI – Central European Initiative) koji je financiran od strane Austrijske razvojne agencije gdje su partneri Istarska županija i Regija Veneto. Ciljevi projekta bili su razvoj ljudskih potencijala u upravljanju strukturnim fondovima EU kroz prijenos znanja i dobrih praksi Regije Veneto različitim subjektima iz Istarske županije te stručno usavršavanje mladih i javne uprave na području Istarske županije; razvoj apsorpcijskog kapaciteta u području europske Kohezijske politike putem jačanja administrativne strukture u Istri; prijenos specifičnih znanja i vještina u kandidiranju uspješnih EU projekata putem metodologije Upravljanja projektnim ciklusom.

Ukupni proračun projekta bio je 40.000,00 eura, s trajanjem od 9 mjeseci (lipanj 2010. – veljača 2011.). Kao rezultat je projekta educirano je 36 novih euro-projektanata u javnom sektoru Istarske županije.

URED U BRUXELLESU

Danas preko 300 europskih regija ima svoje predstavništvo u Bruxellesu. Istarska je županija prva hrvatska županija koja je otvorila takav ured u političkom i administrativnom sjedištu Europske unije kao iskaz budućih potreba istarskog gospodarstva, građana, civilnog društva i javne uprave. Ured je otvoren u lipnju 2005. godine u suradnji s talijanskom regijom Friuli - Venezia Giulia. Djelokrug poslova Ureda Istarske županije u Bruxellesu:

- prati rad EU institucija
- pruža potporu istarskim građanima, javnoj upravi, gospodarstvu, civilnom društvu
- razvija suradnju s drugim regionalnim Uredima odnosno s drugim regijama
- razvija suradnju s europskim i drugim međunarodnim institucijama
- lobistička uloga
- pruža informacije o događajima i programima EU
- vrši uvid o mogućnostima financiranja programa i projekata EU
- promiče interese Istarske županije u Belgiji
- promiče kulturne vrijednosti Istre
- prezentira mogućnost ulaganja u istarsko gospodarstvo
- vrši promociju istarskog turizma
- promiče bilateralnu suradnju s belgijskim regijama
- pomaže županijskim delegacijama pri njihovom boravku u Bruxellesu
- promiče odnose s Misijom RH pri EU, drugim veleposlanstvima RH u Belgiji te drugim hrvatskim predstavništvima u Bruxellesu
- pruža pomoć zainteresiranim pravnim ili fizičkim osobama koje žele uspostaviti suradnju s Istarskom županijom
- organizira stručno usavršavanje i edukaciju - stažisti
- vrši i druge zadatke po nalogu tijela Istarske županije

Ured u Bruxellesu zadužen je za organizaciju sudjelovanja Istarske županije u najvećem godišnjem okupljanju europskih regija i gradova - manifestaciji „Open Days – European Week of Regions and Cities“, gdje je Istarska županija sudjeluje kao partner od 2005. godine.

JADRANSKA EUROREGIJA

Jadranska euroregija sa sjedištem u Puli važan je međunarodni projekt u kojem sudjeluje Istarska županija. Kongres regionalnih i lokalnih vlasti Vijeća Europe, talijanska regija Molise i Istarska županija pokrenuli su proces osnivanja Jadranske Euroregije koja je osnovana 30. lipnja 2006. uz nazočnost predsjednika Republike Hrvatske g. Stjepana Mesića i predsjednika Predsjedništva Republike BiH g. Sulejmana Tihića te predstavnika vlada Republike Italije, Albanije, Rumunjske, Hrvatske, predstavnika Vijeća Europe i Odbora regija Europske unije. Predsjednik Jadranske Euroregije tada je postao župan Istarske županije Ivan Jakovčić koji je tu dužnost obnašao do 2011. godine. Istarska županija u tom periodu koordinirala je rad Jadranske euroregije.

Jadranska Euroregija predstavlja novi model suradnje na Jadranu - svojevrsna udruga 26 regionalnih i lokalnih vlasti s područja Republike Italije, Republike Slovenije, Republike Hrvatske, Republike Bosne i Hercegovine, Republike Crne Gore, Republike Albanije i Republike Grčke te nacionalnih i međunarodnih institucija koja predstavlja institucionalni okvir za identifikaciju i rješavanje najvažnijih zajedničkih pitanja. Predstavlja model suradnje koji objedinjava transnacionalnu, transgraničnu i međuregionalnu suradnju u skladu sa suvremenim standardima i brojnim primjerima širom Europe. Pitanja kojima se Jadranska euroregija bavi su: stvaranje područja mira, stabilnosti i suradnje; zaštita kulturne baštine; zaštita okoliša; održivi gospodarski razvoj posebno na području turizma, ribarstva, poljoprivrede; rješavanje prometnih i infrastrukturnih pitanja; potpora ulasku svih jadranskih država u Europsku uniju.

Na skupštini Jadranske euroregije, 22.10.2009. u Splitu, pokrenuta je Inicijativa za donošenje Europske strategije za Jadran kao svojevrsne prethodnice aktualnog procesa stvaranja Jadransko – jonske makroregije koji bi trebala biti donesena po uzoru na usvojene strategije: Baltičku europsku strategiju i Dunavsku europsku strategiju, a koja bi trebala predstavljati integriranu razvojnu strategiju koja uključuje sudjelovanje lokalne, regionalne, državne i europske razine vlasti, kao preduvjet za (između ostalog) efikasnije korištenje europskih fondova.

PROGRAM EURODYSSÉE / EURODYSSÉY

Istarska županija temeljem članstva u Skupštini europskih regija, kao prva hrvatska županija a donedavno i jedina, od 1996. godine aktivno sudjeluje u programu Eurodyssée. Od 1996. godine do danas u programu je sudjelovalo preko 200 mladih osoba kako iz Istarske županije tako i iz različitih europskih regija. U tom vremenu 125 mladih građana Istarske županije poslano je na usavršavanje u različite europske regije dok je u tom periodu 95 mladih primljeno na razmjenu u Istarsku županiju.

Eurodyssée / Eurodysséy je međunarodni program razmjene mladih između regija članica Skupštine europskih regija (Assembly of European Regions - AER). Program mladim ljudima u dobi od 18 do 30 godina omogućava stjecanje profesionalnog iskustva na različitim područjima djelovanja (turizam, kultura, mediji, znanost, informatika, industrija, poljoprivreda, administracija i sl.). Osim profesionalnog usavršavanja mladima se omogućuje i učenje ili usavršavanje stranog jezika. Program traje od 3 do 6 mjeseci, a provodi se u četrdesetak europskih regija koje su trenutno uključene u program. Eurodyssée program je prvi međuregionalni program namijenjen mladim ljudima kako bi se što bolje integrirali u svijet rada nudeći im mogućnost stjecanja profesionalnog iskustva u inozemstvu. Ciljevi programa su osim stjecanja profesionalnog iskustva i jezičnog usavršavanja, upoznavanje regije domaćina, prijateljski kontakti s ostalim sudionicima programa, stvaranje europske svijesti, međuregionalno povezivanje, te omogućavanje bržeg i kvalitetnijeg zapošljavanja po povratku u svoju regiju.

S obzirom na veliki interes za sudjelovanje u programu Istarska županija svake dvije godine objavljuje natječaj za prikupljanje prijava radi utvrđivanja liste kandidata za sudjelovanje u programu.

IZAZOVI

Izazovi rada Istarske županije na području međunarodne suradnje i europskih integracija u budućem razdoblju temelje se na razvojnim potrebama, postavljenim ciljevima i njihovoj realizaciji te na novim uvjetima djelovanja s brojnim razvojnim mogućnostima koje se pružaju nakon ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju 1. srpnja 2013. U tom smislu i navedena aktivnost „europskih integracija“ će u stvari postati aktivnost „europskih politika“, gdje će biti moguće, direktno ili indirektno, utjecati na brojna pitanja europskih regulativa koje se tiču prije svega regionalnog razvoja. Prioriteti Istarske županije na području EU integracija i međunarodne suradnje u narednom razdoblju bit će nastavak i realizacija dosadašnjih ciljeva:

- *aktivna uloga u razvijanju multilateralne suradnje na području srednje i jugoistočne Europe te na području Jadrana,*
- *jačanje apsorpcijskog kapaciteta za korištenje sredstava iz EU programa i drugih međunarodnih izvora,*
- *nastavak dosadašnjih oblika suradnje,*
- *priprema Istre za sredstva iz instrumenata kohezijske i drugih politika Europske unije*
- *prepoznatljivost istarskog identiteta na regionalnoj političkoj karti Europe.*
- *snažnija orijentacija na suradnju s europskim institucijama s obzirom na razvojne mogućnosti te kadrovsko jačanje Ureda u Bruxellesu,*
- *jačanje suradnje s iseljenicima te afirmacija rada Ureda u New Yorku*

Ukoliko uzmemo u obzir rad na korištenju EU fondova prioriteti se mogu podijeliti na

vrijeme do pristupanja u EU:

- *korištenje dostupnih pretpristupnih i drugih programa,*
- *implementacija postojećih projekata,*
- *priprema projektne dokumentacije za sredstva kohezijske i dr. politika EU-a,*
- *nastavak edukacije i pripreme stručnjaka u javnom, civilnom i gospodarskom sektoru za EU fondove,*

uz procjenu moguće vrijednosti EU projekata za Istarsku županiju cca 10 - 15 milijuna eura,

- *priprema za novo programsko razdoblje 2014. - 2020.,*

- *priprema, kandidiranje i implementacija projekta iz instrumenata kohezijske i dr. politika EU-a,*

vrijeme nakon pristupanja u EU (01.07.2013.) u periodu 2014. – 2020.:

- *priprema, kandidiranje i implementacija projekta iz instrumenta kohezijske i dr. politika EU-a,*

uz procjenu moguće vrijednosti EU projekata za Istarsku županiju u tom periodu od cca 200 milijuna eura.

Izazov je svakako činjenica da Istarska županija može, na temelju dosadašnjih rezultata u području međunarodne suradnje i europskih integracija, a uslijed novih mogućnosti nakon ulaska Hrvatske u EU, kombinacijom kvalitetnog korištenja financijskih instrumenata europskih politika za javni i privatni sektor, razvojnih gospodarskih mogućnosti, poboljšanjem atraktivnosti za strane i domaće investicije, te potencijalnim razvojnim javnim sredstvima, uslijed neminovne decentralizacije zemlje, do 2020. doći uz bok vodećim europskim regijama u pogledu kvalitete života odnosno kvalitete društvenog standarda.

Oriano Otočan

v.d. pročelnika Upravnog odjela

za međunarodnu suradnju i EU integracije